

Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 22 . 6 . 1979 - Sayı : 16674)

No.
2247

Kabul tarihi
12 . 6 . 1979

I. BÖLÜM

Genel Esaslar

Mahkemenin Görevi :

MADDE 1. — Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir.

Özel kanun uyarınca hakeme başvurusunun zorunlu olduğu hallerde, eğer hakemlik görevi hâkim tarafından yerine getirilmiş ise bu merci, davanın konusuna göre, yukardaki fıkra yazılı adli veya idari yargı mercilerinden sayılır.

Mahkemenin Kuruluşu :

MADDE 2. — Uyuşmazlık Mahkemesi bir Başkan ile oniki asıl, oniki yedek üyeden kurulur.

Uyuşmazlık Mahkemesi, hukuk ve ceza bölümlerine ayrılır. Hukuk Uyuşmazlıkları Hukuk Bölümünde, Ceza Uyuşmazlıkları Ceza Bölümünde karara bağlanır.

Her bölüm, bir Başkan ile altı asıl üyeden kurulur. Birlikte toplanan Hukuk ve Ceza Bölümleri, Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunu teşkil ederler.

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu, bu Kanunla belli edilen görevleri yerine getirir ve ayrıca bölümler arasında çıkan olumsuz görev uyuşmazlıklarında görevli bölümü belli eder.

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı, Anayasa Mahkemesince kendi asıl ve yedek üyeleri arasından seçilir. Bölümler ve Genel Kurul, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının Başkanlığı altında toplanır.

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümüne, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca kendi başkan ve üyeleri arasından iki asıl, iki yedek üye; Danıştay Genel Kurulunca dava daireleri başkan ve üyeleri arasından iki asıl, iki yedek üye; Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Genel Kurulunca askeri hâkim sınıftan olan daire başkan ve üyeleri arasından iki asıl, iki yedek üye seçilir.

Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümüne, Yargıtay Ceza Genel Kurulunca kendi başkan ve üyeleri arasından iki asıl, iki yedek üye; askeri Yargıtay Genel Kurulunca daire başkan ve üyeleri arasından iki asıl, iki yedek üye; Danıştay Genel Kurulunca dava dairelerinde görev alan veya görev alma niteliği olan daire başkan ve üyeleri arasından iki asıl, iki yedek üye seçilir.

Bölümlerde ve Genel Kurulda toplanma yetersayısı, asıl üyelerin mazeretleri halinde yedek üyeler alınmak suretiyle sağlanır.

Başkanın Görevi :

MADDE 3. — Uyuşmazlık Mahkemesi işlerinin yönetim ve yürütülmesi Başkanın ödevidir. Uyuşmazlık Mahkemesini Başkan temsil eder.

Başkanın mazereti halinde Anayasa Mahkemesince kendi asıl ve yedek üyeleri arasından dönem başında seçilip görevlendirilecek bir üye Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanına vekâlet eder.

Başkan ve Üyelerin Görev Süresi :

MADDE 4. — Uyuşmazlık Mahkemesinin Başkan ve üyeleri, dört yıllık bir dönem için seçilirler; ancak yeni seçim tamamlanuncaya kadar eski kurulun görevi devam eder.

Dönem içinde açılacak Başkanlık veya üyeliklere aynı usulle yenileri seçilir. Bu suretle seçilenler, yerine seçildikleri hâkimin süresini tamamlarlar.

Görev dönemleri sona eren hâkimler, yeniden seçilebilirler.

Seçimler, dört yıllık dönemin bittiği yılın Temmuz ayında yapılır. Seçimi tamamlanan yeni kurul, 6 Eylül'de göreve başlar.

Mahkemenin Toplanma Yeri, Tarihi ve Toplanma Dönemi :

MADDE 5. — Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk ve Ceza Bölümleri ile Genel Kurulu, Başkanın çağrısı üzerine, Başkentte, mahkeme için ayrılan yerde toplanır. Toplantının gündemi toplantıdan en az üç gün önce, raporlarla birlikte üyelere ve uyuşmazlıkla ilgili Başsavcı veya Başkanunsözcülerine dağıtılır.

Başkan, mahkemeye gelen işlerden tutuklu, tedbirli olanlarla yürütmenin durdurulması istemli bulunanlar gibi acele nitelikte olanların adli tatilden önce bitirilmesi için gerekli tedbirleri alır.

Toplantı dönemi, her yıl 6 Eylül'de başlar, 19 Temmuz'da biter.

Başsavcıların, Başkanunsözcülerinin Düşüncelerini Bildirmeleri ve Toplantıya Katılmaları :

MADDE 6. — Yetkili veya ilgili olan Başsavcılarla, Başkanunsözcüleri görüşlerini yazılı olarak bildirirler. Bunlar gerekli gördüklerinde veya mahkemece gerekli görülen durumlarda toplantılarda sözlü açıklamada bulunurlar, oya katılmazlar.

Yukarıdaki fıkrada gösterilen görevliler, bu kanuna göre yapacakları işlemleri, kanunlar gereğince yardımcıları olan kişilere de yaptırmaya yetkilidirler.

Bu kanunda geçen Başsavcılar deyimi, Cumhuriyet Başsavcısı ile Askeri Yargıtay Başsavcısını, Başkanunsözcüleri deyimi, Danıştay Başkanunsözcüsünü ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başkanunsözcüsünü; yetkili Başsavcılar veya Başkanunsözcüleri deyimi, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarmak için yargı merciinin görevine yöneltilen itirazı, hangi yargı yararına ileri sürülmüşse o yargının Başsavcısını veya Başkanunsözcüsünü; ilgili Başsavcılar veya Başkanunsözcüleri deyimi, bir yargı merciinin bağlı olduğu yargı kolunun Başsavcısı veya Başkanunsözcüsünü anlatır.

Dava ve İşlere Bakmanın Caiz Olmadığı Haller :

MADDE 7. — Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve Üyeleri;

1. Kendilerine ait olan veya kendilerini ilgilendiren dava ve işlere;
  2. Aralarında evlilik bağı kalkmış olsa bile eşinin, kan veya sıhrîyet yönünden usul ve fiirunun, dördüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan yönünden ve sıhrîyet doğuran evlilik kalkmış olsa bile üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) sıhrîyet yönünden civar hısımlarının veya aralarında evlathk bağı bulunan kimselerin dava ve işlerine;
  3. Dava ve iş sahiplerinin vekili, vasisi veya kayyumu sıfatıyla hareket ettiği dava ve işlere;
  4. Hâkim, savcı, hakem sıfatıyla bakmış veyahut tanık veya bilirkişi olarak beyanda bulunmuş olduğu dava ve işlere;
  5. İstisari mütalâa ve kanaat beyan etmiş olduğu dava ve işlere;
- Bakamazlar.

Çekinme :

MADDE 8. — Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve üyelerinin 7 nci maddede yazılı sebeplere dayanarak davaya veya işe bakmaktan çekinmeleri halinde, Uyuşmazlık Mahkemesi, çekinme isteğinde bulunan başkan ve üye katılmaksızın konu hakkında kesin karar verir.

Mahkeme kurulunun toplanmasına engel olacak sayıda başkan ve üyenin çekilmek istemesi halinde, ancak toplanma nisabını ortadan kaldırmayacak sayıda başkan ve üyenin çekilme isteği kabul edilebilir.

Başkan ve Üyelerin Reddi :

MADDE 9. — Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve üyeleri, tarafsız kalamayacakları kamısını haklı kılan hallerin varlığı iddiasıyla reddolunabilir.

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve üyelerinin reddine ilişkin istemler, reddedilen üye katılmaksızın bölümlerce incelenir. Bölümler ret konusunda kesin karar verir.

Ret şahsidir. Bölümlerin toplantılarını engelleyen toplu ret istemleri dinlenmez.

2. BÖLÜM

Uyuşmazlık Mahkemesine Başvurma Yolları ve İnceleme Kuralları

Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarma :

MADDE 10. — Görev uyuşmazlığı çıkarma; adli, idari ve askeri bir yargı merciinde açılmış olan davada ileri sürülen görev itirazının reddi üzerine ilgili Başsavcı veya Başkanunsözcüsü tarafından görev konusunun incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesinden istenmesidir.

Yetkili Başsavcı veya Başkanunsözcüsünün Uyuşmazlık Mahkemesinden istekte bulunabilmesi için, görev itirazının, hukuk mahkemelerinde en geç birinci oturumda, ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlamadan önce, idari yargı yerlerinde de dilekçe ve savunma evresi tamamlanmadan yapılmış olması ve yargı yerlerinin de kendilerinin görevli olduklarına karar vermiş bulunmaları şarttır.

Görev itirazının yargı merciince yerinde görülerek görevsizlik kararı verilmesi halinde, görev konusunun Uyuşmazlık Mahkemesince incelenebilmesi, temyizen bu kararın bozulmuş ve yargı merciince de bozmaya uyularak görevli olduğuna karar verilmiş bulunmasına bağlıdır.

Uyuşmazlık çıkarma isteminde bulunmaya yetkili makam; reddedilen görevsizlik itirazı adli yargı yararına ileri sürülmüş ise Cumhuriyet Başsavcısı, idari yargı yararına ileri sürülmüş ise Danıştay Başkanunsözcüsü, askeri ceza yargısı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başsavcısı, Askeri İdari Yargı yararına ileri sürülmüş ise bu mahkemenin Başkanunsözcüsüdür.

Görev itirazının reddine ilişkin karara karşı itiraz yolunun açık bulunduğu ceza davalarında ret kararı kesinleşmeden uyuşmazlık çıkarma istenemez.

Uyuşmazlık Çıkarılamayacak Haller :

MADDE 11. — Aşağıdaki hallerde uyuşmazlık çıkarılamaz.

- a) Anayasa Mahkemesinin Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalarda.
- b) Anayasa Mahkemesine açılan siyasi partilerin kapatılması davalarında.

Yargı Merciiince Yapılacak İşlemler :

MADDE 12. — Görev itirazında bulunan kişi veya makam, itirazın reddine ilişkin kararın verildiği tarihten, şayet bu kararın tebliği gerekiyorsa tebliğ tarihinden, itiraz yolu açık bulunan ceza davalarında ise ret kararının kesinleştiği tarihten başlayarak onbeş gün içinde, uyuşmazlık çıkartılmasını istemeye yetkili makama sunulmak üzere iki nüsha dilekçeyi itirazı reddeden yargı merciine verir.

Bu yargı mercii, dilekçenin bir nüshasını ve varsa eklerini yedi gün içinde cevabını bildirmesi için diğer tarafa tebliğ eder. Tebligat yapılan taraf, süresi içinde bu yargı merciine cevabını bildirmezse, cevap vermemekten vazgeçmiş sayılır.

Yargı mercii, itiraz dilekçesi üzerine verdiği itirazı ret kararını kaldırarak görevsizlik kararı vermediği takdirde kendisine verilen dilekçeyi, alınan cevabı ve varsa belgeleriyle birlikte görevsizlik itirazının reddine ilişkin

karar ile dayanağı belgenin asıl veya örneklerini uyumsuzluk çıkarmak isteminde bulunmaya yetkili makama gönderir.

Bir davada uyumsuzluk çıkartılması için yalnız bir kez başvurulabilir.

Uyumsuzluk Çıkarma İsteminde Bulunmaya Yetkili Makamca Yapılacak İşlemler :

MADDE 13. — Uyumsuzluk çıkarma konusundaki dilekçe ile ekleri kendisine ulaşan yetkili makam, gerekirse gelen dilekçedeki veya eklerindeki eksiklikleri tamamlattıktan sonra, uyumsuzluk çıkarmaya yer olmadığı sonucuna varırsa, istemin reddine karar verir. Bu karar, ilgili kişilere veya makama ve ilgili yargı merciine, hemen tebliğ olunur. Bu karara karşı hiç bir yargı merciine başvurulamaz.

Uyumsuzluk çıkarılmasını gerekli gördüğü durumlarda yetkili makam, dilekçe ve eklerinin kendisine ulaştığı tarihten, şayet eksiklikleri tamamlamak yoluna gitmiş ve bu suretle gönderdiği yazıları on gün geçmeden postaya vermiş ise eksikliklerin tamamlandığı tarihten başlayarak en geç on gün içinde düzenleyeceği gerekçeli düşünce yazısını, kendisine gönderilen dilekçe ve ekleri ile birlikte Uyumsuzluk Mahkemesine yollar ve ayrıca Uyumsuzluk Mahkemesine başvurduğunu ilgili yargı merciine hemen bildirir.

Uyumsuzluk Mahkemesi Başkanı, düşünce yazısıyla eklerini, görevsizlik itirazını reddeden yargı merciine göre ilgili bulunan Başsavcı veya Başkanunsözcüsüne tebliğ edebilir. Tebliği alan makam karşılık vermek isterse, yedi gün içinde yazılı karşılığını vermekle görevlidir.

Olumsuz Görev Uyumsuzluğu :

MADDE 14. — Olumsuz görev uyumsuzluğunun bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyumsuzluğun giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir.

Yargı Merciiince Yapılacak İşlemler :

MADDE 15. — Olumsuz görev uyumsuzluklarında ilgili kişi veya makam, son kararı vermiş bulunan yargı merciine bu kararın kesinleşmesinden sonra iki nüsha dilekçe ile başvurabilir.

Yargı mercii, dilekçenin bir nüshasını hukuk davalarında diğer tarafa, ceza davalarında ise sanığa, şayet başvuran sanık ise ilgili makama yedi gün içinde cevaplarını, varsa belgelerini de ekleyerek, vermek üzere tebliğ eder.

Yargı mercii, cevapları aldıktan veya cevap süresi geçtikten sonra, evrakı, eğer süresinde cevap verilmiş ise bunu da belirterek kendisi adli veya askeri ceza yargı mercii olduğuna göre ilgili Başsavcıya, idari yargı veya askeri idari yargı mercii olduğuna göre ilgili Başkanunsözcüsüne yollar.

Uyumsuzluk Mahkemesince Yapılacak İşlemler :

MADDE 16. — Evrakı alan Başsavcı veya Başkanunsözcüsü, dilekçede veya eklerinde eksiklik varsa tamamlattıktan sonra yedi gün içinde düzenleyeceği iki nüsha düşünce yazısıyla birlikte bunları Uyumsuzluk Mahkemesine gönderir. Uyumsuzluk Mahkemesi bu kararları, yedi gün içinde düşüncesini bildirmek üzere uyumsuzlukta ilk kararı vermiş bulunan yargı yerine göre ilgili Başsavcıya veya Başkanunsözcüsüne yollar.

Cevap süresi geçtikten veya süresinde verilmiş cevap gelmekten ve dilekçe yahut eki olan belgelerde eksiklikler varsa taraflara veya yargı mercilerine bunları tamamlattıktan sonra mahkeme görevli yargı merciini belirten kararı verir.

Olumlu Görev Uyumsuzluğu ve Uygulanacak Usul :

MADDE 17. — Olumlu görev uyumsuzluğu; adli, idari ve askeri yargıya bağlı ayrı iki yargı merciine açılan ve tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davalarda bu yargı mercilerinin her ikisinin kendilerini görevli

sayan kararlar vermiş olmaları, görev kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğu ceza davalarında bu kararların kesinleşmiş bulunması durumunda meydana gelir.

Olumlu görev uyumsuzluğunun çözümlenmesinde olumsuz görev uyumsuzluklarına ilişkin usul kuralları uygulanır.

Uyumsuzluk Mahkemesine başvurma istemini kapsayan dilekçe veya yazı ile eklerini alan ilgili başsavcı veya başkanunsözcüsü Uyumsuzluk Mahkemesine başvurunca, durumu her iki yargı merciine hemen bildirir.

Uyumsuzluk Mahkemesi Kararlarını Bekleme ve Sürelerin Durması :

MADDE 18. — Uyumsuzluk Mahkemesine başvurulduğu resmi yazı ile kendisine bildirilen yargı merci, görev konusunda Uyumsuzluk Mahkemesince bir karar verilmeye kadar davanın görülmesini geri bırakır. Bu takdirde zamanasını süreleriyle öbür kanuni veya hâkim tarafından verilen süreler, işin yeniden incelenmesine başlanacağı güne kadar durur.

Şu kadar ki, Uyumsuzluk Mahkemesine başvurulduğunu bildiren yazının alındığı günden başlamak üzere altı ay içinde bu Mahkemenin kararı gelmezse yargı merci davayı görmeye devam eder. Ancak, esas hakkında son kararı vermeden Uyumsuzluk Mahkemesinin kararı gelirse yargı merci bu karara uymak zorundadır.

Uyumsuzluk çıkarılacağı bildirilerek yargı merciinden davaya bakmanın ertelenmesi istenemez.

Yargı Mercilerinin Uyumsuzluk Mahkemesine Başvurmaları :

MADDE 19. — Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı merci davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyumsuzluk Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyumsuzluk Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

Mahkemenin gerekçeli kararı ile gerekli görülecek belgeler, onanmış ikişer örnekleriyle, kararın verildiği tarihten başlayarak yedi gün içinde Uyumsuzluk Mahkemesine yollar. Bu mahkeme, görevsizlik ve başvurma kararlarını veren iki yargı merciine göre ilgili bulunan Başsavcı ve başkanunsözcüsüne, düşüncelerini yedi gün içinde bildirmek üzere, başvurma kararı ile eklerinin onanmış örneklerini yollar; şu kadar ki, uyumsuzluğun nedeni olan davada görev konusundaki düşüncesini, daha önce (Temyiz incelemesi dolayısıyla da olsa) bildirmiş bulunan Başsavcı veya başkanunsözcüsünden düşünce istenmez.

Temyiz İncelemesi Yapan Yargı Mercilerinin Uyumsuzluk Mahkemesine Başvurmaları :

MADDE 20. — Daha önce Uyumsuzluk Mahkemesince yargı merci belirtilmemiş olan bir davada temyiz incelemesi yapan yüksek mahkeme, davanın, davaya bakan mahkemenin görevi dışında olduğu kanısına varırsa, incelediği kararı bozacak yerde, incelemeyi erteleyerek yargı merciinin belirtilmesi için Uyumsuzluk Mahkemesine başvurmaya karar verebilir.

Bu karar üzerine yukarıdaki maddenin ikinci fıkrasında gösterilen işlemler yapılır.

Mahkemelerin Başvurmalarının İncelenmesinde Uygulanacak Usul :

MADDE 21. — Yukarıdaki maddeler uyarınca mahkemelerin gönderdikleri işlerin incelenmesinde Uyumsuzluk Mahkemesince, olumsuz görev uyumsuzlukları ile ilgili usul kuralları uygulanır.

Hukuk Davalarında Tedbirlerin Devamı, Sona Ermesi ve Uyumsuzluk Durumunda Tedbir Kararı Vermeye Yetkili Yargı Mercii :

MADDE 22. — Hukuk davalarında adli veya idari yargı mercilerince verilmiş bulunan ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz ve özellikle yürütmenin durdurulması kararları, Uyumsuzluk Mahkemesinin kararına kadar geçerli kalacağı gibi bu kararları veren yargı merciinin görevsizliğine ilişkin Uyumsuzluk Mahkemesi kararlarının davacıya bildirilmesinden sonra da, görevi belli edilen yargı merciince kaldırılmadıkça, altmış gün süre ile devam eder.

Kendisine karşı tedbir kararı verilmiş bulunanın isteği üzerine, görev konusunda son kararı veren yargı mercii bu tedbirlerin kaldırılmasına veya değiştirilmesine karar verebilir.

Süreye bağlı bir tedbir kararının birinci fıkrada anılan zamandan önce süresi dolarsa, göreve ilişkin son kararı veren yargı mercii, kararı almış olanın isteği ile, tedbir süresini uzatabilir.

Tedbir kararı bulunmayan bir işte, birinci fıkrada belli edilen süre içinde usulünce tedbir kararı vermeye de görev konusunda son kararı veren yargı mercii, yetkilidir.

Bu maddenin 2, 3 ve 4 nci fıkralarında anılan kararları, uyumsuzluk çıkarma durumunda, görevsizlik itirazını reddeden yargı mercii, yargı mercinin Uyuşmazlık Mahkemesine başvurması durumunda ise o yargı mercii verebilir.

Ceza Davalarında Tedbirler :

MADDE 23. — Ceza davalarında koruma veya başkaca güvenlik altına alma, el koyma, zor alm gibi tedbirlere konu olan şeyler ve belgeler, yurt dışına çıkarılması yasaklanmış şeylerle, yurt dışına çıkması yasak edilmiş kişilere ilişkin kararları, değiştirmeye veya kaldırmaya veya ilk kez vermeye görev konusunda son kararı veren yargı mercii görevlidir.

Anılan yargı mercii, tutuklulara Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 112 veya Askeri Mahkemeler Kurulu ve Yargılama Usulü Kanununun 75 nci maddesindeki uygulayacağı gibi tutuklamaya ilişkin başvurmaları da karara bağlar.

Uyuşmazlık çıkarma durumlarında görev itirazını reddeden, yargı mercininin Uyuşmazlık Mahkemesine başvurduğu durumlarda ise Uyuşmazlık Mahkemesine başvuran yargı mercii, yukarıki fıkralar hükmünü uygular.

3. BÖLÜM

Hüküm Uyuşmazlığı

MADDE 24. — 1 nci maddede gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, birbirine uymayan kararlar arasında hüküm uyuşmazlığının varlığının kabul edilebilmesi için; bu kararların aynı konuya ve sebebe ilişkin ve en az davacılarının aynı olması ve kararlar arasındaki uyumsuzluk yüzünden hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması gerekir.

Ceza kararlarında; sanığın, fiilin ve maddi olayların aynı olması halinde hüküm uyuşmazlığı var sayılır.

İlgili kişi veya makam Uyuşmazlık Mahkemesine başvurarak hüküm uyuşmazlığının giderilmesini isteyebilir. Bu halde olumsuz görev uyuşmazlığının çıkarılması ile ilgili 15 ve 16 nci maddelerdeki usul kuralları uygulanır.

Hüküm Uyuşmazlıklarında Uygulanacak İnceleme Kuralları :

MADDE 25. — Hukuk alanındaki hüküm uyuşmazlıklarında Uyuşmazlık Mahkemesi, Danıştay Yargılama usulünün bu kanuna aykırı olmayan hükümlerini uygulamak suretiyle anlaşmazlığın esasını da karara bağlar.

Ceza alanındaki hüküm uyuşmazlıklarında Uyuşmazlık Mahkemesi, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bu kanuna aykırı olmayan hükümlerini uygular ve esasa ilişkin bir karar vermeksizin sadece o davayı hangi ceza mahkemesinin görüp karara bağlaması gerektiğini belirtmek suretiyle anlaşmazlığı çözer. Kazanılmış haklar saklı tutulur.

Uyuşmazlık Mahkemesi hüküm uyuşmazlıklarını dosya üzerinde inceleyerek karara bağlar. Gerekli görüldüğü hallerde veya istek üzerine tarafları dinleyebilir.

4. BÖLÜM

Uyuşmazlık Mahkemesi Görüşmeleri ve Kararları

Bölmelerin ve Genel Kurulun Toplanma ve Karar Verme Koşulları ve İncelemelerin Kâğıtlar Üzerinde Yapılması :

MADDE 26. — Hukuk ve Ceza Bölmelerinde ve Genel Kurulda, üye tamsayısı hazır bulunmadıkça görüşmelere başlanamaz ve karar verilemez. Eksik üyenin yeri o üyenin geldiği yargı merciinin yedek üyesi ile, bu olmadığı takdirde başka bir yedek üye ile doldurulur. Mahkeme, her toplantı dönemi başında, yıllık çalışma planını yapar.

Bölmelerde ve Genel Kurulda incelemeler dosya üzerinde yapılır ve bu kanunda belli edilenler dışında çoğunlukla karar verilir.

İncelemede İzlenecek Sıra :

MADDE 27. — Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder.

Kararların Bildirilmesi :

MADDE 28. — Uyuşmazlık Mahkemesi, vereceği bütün kararların sonuçlarını ilgili Başsavcı ve Başkanun-sözcüsüne, görev uyuşmazlığının çözülmesi için kendisine başvuran yargı merciine, kararı beklemesi için yazı yazılmış bulunan yargı merciine veya mercilerince, uyuşmazlığın çözülmesi için başvurmuş olan kişilere veya makamlara hemen tebliğ eder.

İlgili yargı mercileri ile bütün makam, kuruluş ve kişiler; mahkeme kararlarına uymak, geciktirmeksizin onları uygulamakla ödevlidirler.

Gereğeli kararın birer örneği de birinci fıkrada yazılı yerlere ve kişilere gönderilir.

Kararların Kesinliği ve Yayımlanması :

MADDE 29. — Bölmelerin ve Genel Kurulun kararları kesindir. İlke kararları ile Başkanın uygun göreceği Bölmelerin kararları Resmi Gazetede yayımlanır.

Kararlar Arasındaki Çelişmelerin Giderilmesi :

MADDE 30. — Uyuşmazlık Mahkemesi Bölmelerinin kararları arasındaki çelişmeler, Genel Kurulca verilecek ilke kararları ile giderilir.

İlke kararları gerekçesiyle açıklanır.

İlk toplantıda ilkeye ilişkin kararlar üçte iki çoğunlukla verilir. Bu çoğunluk sağlanmazsa ikinci toplantıda salt çoğunlukla yetinilir. Bir işte, bölmelerin yerleşmiş içtihadına aykırı bir çoğunluğun gerçekleşmesi durumunda dahi ilke kararı verilmesi zorunludur.

Bir ilke kararının değişmesi veya kaldırılması yeni bir ilke kararıyla olur.

İlke kararına yer olup olmadığına bölmeler karar verir. Başkan, konuyu raportörlere veya üyelere birine incelettirebilir.

Bölmelerin ilke kararını gerekli görmesi halinde, Başkan çelişme doğuran kararları veya kökleşmiş içtihadı gösteren kararlardan biriyle yeni çoğunluğun görüşünü ve çelişme gerekçesini kapsayan bir yazıyı, istemde bulunandan başka başsavcı ve Başkanunsözcülerine, belirteceği bir sürede görüşlerini bildirmek üzere yollar. İlke kararının görüşülmesi için üyelere dağıtılan Gündeme Başsavcı ve Bakanunsözcülerinin süresi içinde verdikleri karşılıklarla onlara gönderilen yazı ve kararların örnekleri de eklenir. Gündemin dağıtıldığı gün ile görüşme günü arasında geçecek sürenin acele işler dışında 15 günden az olmaması gerekir.

Görev konusundaki ilke kararları; Uyuşmazlık Mahkemesini ve bütün yargı mercilerini, hüküm uyuşmazlıkları delayısıyla verilecek esasa ilişkin ilke kararları ise yalnız Uyuşmazlık Mahkemesini bağlar.

5. BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Raportörlük :

MADDE 31. — Uyuşmazlık Mahkemesine, çalışmalarında yardımcı olmak üzere, Başkanın takdir edeceği yeter sayıda geçici raportör verilir.

Geçici raportörler, hâkimlikte veyahut Hâkimler Kanunu gereğince hâkimlik ve savcılık sınıflarından sayılan hizmetlerde en az dört yılını ikmal etmiş ve üstün başarısıyla Uyuşmazlık Mahkemesinde yararlı olacağı anlaşılanlarla, aynı niteliği haiz Danıştay yardımcıları, kanunsözcüleri, askeri hâkimler ve savcılar arasından Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının isteği ve ilgilinin muvafakati üzerine, mensup oldukları müesseselerin yetkili mercileri tarafından geçici olarak görevlendirilirler. Bunların özlük işlerinde mensup oldukları mesleklerle ait hükümler uygulanır ve raportörlükte geçirdikleri süreler mesleklerinde geçmiş sayılır. Ancak, terfilerinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı tarafından verilecek yazılı bilgi esas olur.

Askeri hâkimler ve savcılar arasından atanacak geçici raportörler hakkında subay sicil belgesi sırasıyla, Millî Savunma Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı, Müsteşar ve Millî Savunma Bakanı tarafından düzenlenir. Bu sicilin düzenlenmesinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı tarafından subay sicil formu esaslarına göre verilecek kanaat notu göz önünde bulundurulur.

Geçici raportörlerin görevlerini Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı belli eder. Başkan gerekli görürse, dosyayı raporu düzenlemek üzere bir üyeye dahi verebilir. Raporlarda, raporu yazanın doğru bulduğu sonuca ilişkin gerekçeli düşüncesi de gösterilir.

Yazı İşleri ve Diğer Görevliler :

MADDE 32. — Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının isteği ve inhası üzerine Adalet Bakanlığınca atanacak bir görevli Başkanlık Sekreterliği görevini yerine getirir ve Anayasa Mahkemesi binasında görev yapar.

Başkanın isteği ve inhası üzerine Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Adalet Bakanlığınca atanacak ikişer kâtipten oluşacak büro tarafından da Uyuşmazlık Mahkemesinin kalem ve yazı işleri yürütülür. Bunlardan Askeri Yargıtay ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinden alınacak sivil kâtiplerin atama işlemleri, Uyuşmazlık Mahkemesindeki işlerin öteki görevlilerce üstesinden gelinemediğinin Başkanca takdir edilerek bildirilmesi üzerine yapılır.

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının görevlendireceği bir kâtip, Uyuşmazlık Mahkemesi Yazı İşleri Müdürlüğü görevini yapar.

Mahkemenin mübaşirlik, dağıtım ve temizlik işleri ile bu mahkemeye ait araçların şoförlük hizmetleri Adalet Bakanlığınca atanacak görevliler tarafından yürütülür.

Bu maddede yazılı olan görevlilerin özlük işlerinde mensup oldukları mesleklerle ait hükümler uygulanır ve bu mahkemede geçirdikleri süreler mesleklerinde geçmiş sayılır; ancak, terfilerine Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı tarafından verilecek yazılı bilgi esas olur.

Başkan, görevlilerin hangi işlere bakacaklarını belli etmek ve hizmetinden yararlanılamayanları geldikleri kurumlara göndermek yetkisine sahiptir.

Tebliğat İşlemleri :

MADDE 33. — Bu kanun gereğince yapılacak tebliğat işlerinde 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümleri uygulanır.

Vergi ve Harç Bağışıklığı :

MADDE 34. — Uyuşmazlık Mahkemesinde karara bağlanacak işler için verilecek dilekçeler, layihalar, yazılar veya belgelerden, mahkemenin işlemlerinden, kararlarından veya mahkemece yahut mahkemeden istenilecek belge veya karar örneklerinden herhangi bir vergi veya harç alınmaz.

Mahkemenin ve Başsavcılar ile Başkanunsözcülerinin Bilgi ve Belge İsteme Yetkileri :

MADDE 35. — Uyuşmazlık Mahkemesi; incelediği işlerde, bütün organ, makam veya kuruluşlarla doğrudan doğruya yazışmaya girebilir ve onlardan her türlü bilgi veya belgeyi ya da belgelerin onanmış örneklerini isteyebilir. Bilgi veya belgenin verilmesinden, ancak 521 sayılı Danıştay Kanununda gösterilen şartlar altında kaçınılabilir.

Uyuşmazlık Mahkemesiyle ilgili işlem yapan başsavcılar veya başkanunsözcüleri de yukarıki fıkrada yazılı yetkileri kullanırlar.

Anayasa Mahkemesi Kararları Dolayısıyla Uyuşmazlık Mahkemesine Başvurulmaması ve Anayasa Mahkemesi Kararlarının Yargı Mercilerini Bağlayıcılığı :

MADDE 36. — Anayasa Mahkemesinin Yüce Divan olarak verdiği görev konusundaki kararlar dolayısıyla Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulamaz.

Bütün yargı mercileri, Anayasa Mahkemesinin Yüce Divan olarak görev konusunda verdiği kararlara, kendilerinin Anayasa Mahkemesinin kararı ile çatışan kesin veya kesinleşmiş bir kararı bulunsa bile, uymak zorundadırlar.

Hüküm uyuşmazlığı durumunda yalnızca Anayasa Mahkemesi kararı gözönünde tutulur ve uygulanır.

Davaya Katılanların Taraf Sayılması :

MADDE 37. — Bir ceza davasına usulünce katılanlar dahi bu kanuna göre taraflara tanınan yetkileri kendisiyle birlikte işlem yapacakları tarafa veya savcıya bağlı olmaksızın kullanabilirler.

Ödenecek Ücretler :

MADDE 38. — Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanına aylık ve ödeneklerinden ayrı olarak her ay 400 gösterge rakamının Bütçe yasası ile saptanan katsayının çarpımı ile bulunacak miktarda ödenek verilir.

Başkanın mazereti halinde Uyuşmazlık Mahkemesine Başkanlık edene, toplantıya katılan Başsavcıya, Başkanunsözcüsüne veya görevlendirilecekleri savcı ve kanunsözcülerine, Uyuşmazlık Mahkemesinin asıl ve yedek üyelerine katılacakları her toplantı günü için aylık ve ödeneklerinden ayrı olarak 25 gösterge rakamının her yıl bütçe yasası ile saptanan katsayının çarpımı ile bulunacak miktarda ödenek verilir.

Uyuşmazlık Mahkemesinin raportörlerine aylık ve ödeneklerinden ayrı olarak her ay 100 gösterge rakamının Bütçe yasası ile saptanan katsayının çarpımı ile bulunacak miktarda ödenek verilir.

Araç, Gereç ve Sair İhtiyaçlar :

MADDE 39. — Uyuşmazlık Mahkemesinin araç, gereç ve sair ihtiyaçları ile Başkan, Başkanın mazereti halinde Uyuşmazlık Mahkemesine Başkanlık eden üyeye, Başsavcı, Başkanunsözcüsü ile yardımcılara, Uyuşmazlık Mahkemesinin asıl ve yedek üyelerine ve raportörlerine verilen ücret Adalet Bakanlığı Bütçesine eklenecek ödeneklerden karşılanır.

Kaldırılan Hükümler :

MADDE 40. — 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin Uyuşmazlık Mahkemesiyle ilgili hükümleri ve 9 Temmuz 1945 günlü 4788 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesi Kurulması hakkındaki Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Maddeler :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce Yüce Divan olarak Anayasa Mahkemesiyle adli yargı mercileri arasında çıkan görev uyuşmazlıklarında, 36 ncı madde hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — A) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce, 4788 sayılı Kanun uyarınca Danıştay Başkanunsözcülüğüne veya Uyuşmazlık Mahkemesine intikal etmiş veya bakan veya valilerce Danıştay Başkanunsözcülüğüne yollanmış olumlu görev uyuşmazlıklarına ilişkin işlerle, aynı yasanın 9 ncü maddesinde belirtilen onbeş günlük süre geçmemiş veya bu süre içinde Danıştay Başkanunsözcülüğüne gönderilmiş istemler eski kanun hükümlerine tabi kalırlar ve o kanun dairesinde işlem görürler.

Su kadar ki, bu işler Hukuk Bölümünde karara bağlanır.

B) 4788 sayılı Kanun uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarma yetkisi tanınmayanlara karşı hukuk mahkemelerinde açılan davalarda, daha önce görev itirazında bulunulmuş olsun veya olmasın, işin karara bağlandığı güne kadar olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılabilir.

C) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, görülmekte olan ceza davalarında veya idari yargı yerlerindeki davalarda 10 ncü maddenin 2 ncü fıkrasında öngörülen evreler geçmişse, işin karara bağlandığı güne kadar olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılabilir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra seçilecek ilk kurulun göreve başlaması tarihinden 6 Eylül'e kadar geçecek süre, 4 yıllık görev süresinin hesabında gözönünde tutulmaz ve bu kurul dönem başında göreve başlamış sayılır.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Uyuşmazlık Mahkemesinde bulunan eski defter ve dosyalar Mahkemenin arşivinde saklanır.

GEÇİCİ MADDE 5. — 2 ve 3 ncü maddelere göre Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve üyelerinin seçimi 31 ve 32 ncü maddelere göre raportörlerin ve kalem örgütünün oluşturulması işlemlerine hemen başlanır. Şu kadar ki eski Başkan ve üyelerin ve raportörlerle memurların görevleri kanunun fümü yürürlüğe girdiği güne kadar devam eder.

Yürürlük :

MADDE 41. — Bu Kanunun geçici 5 ncü maddesi yayımı, diğer maddeleri yayımı tarihinden 2 ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 42. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu			Millet Meclisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
5	122	31	42	40	326	12	84	391
6	161	430,438	43	58	460	101		599
	164	565		59	505:517,519,	102		642,642:649
8	38	568			525:526			
	41	719:721						
	43	793:818						
9	44	24:35						
	45	134,143,201:204						

I - Gerekçeli 131 ve 131'e 1 ncü ek S. Sayılı basmayazılar Millet Meclisinin 43 ve 102 ncü birleşimlerine, 913 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 59 ncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Millet Meclisi İçişleri, Milli Savunma ve Adalet, Cumhuriyet Senatosu İçişleri, Milli Savunma ve Anayasa ve Adalet komisyonları görüşmüştür.

III - Esas Na. : 1/108.